

Lai nekas nepaliek uz jautājuma zīmes

✍ Kristīne Pabērza, "Kurzemnieks"

Augustā Rēzeknes pilskalna pakājē atklāta jauna kultūrvietā "Brīvvalsts dārgumu nams". Kuldīgā mītošais uzņēmums "Royal Key" kopā ar sadarbības partneriem interjera dizaineres AIGAS VAITKUS vadībā izstrādāja un realizēja šī nama interjera un grafiskā dizaina koncepciju, kā arī izveidoja izstāžu zāli un ekspozīciju, kurā apskatāma unikāla vēsturisku priekšmetu kolekcija.

– Kas ir jaunā kultūrvietā "Brīvvalsts dārgumu nams"?

– Mēs restaurējam namu, kas atrodas Rēzeknes pilskalna pakājē. Tas vairākus gadus nebija apsaimniekots un stāvēja pilnībā pamests. Nama otrajā stāvā izveidojām izstāžu zāli, kurā aptverti Latgales reģionam pietuvinātie mākslas darbi. Pirmajā stāvā ir ekspozīcija, kurā apskatāma unikāla kolekcija ar vairākiem tūkstošiem vēsturisku priekšmetu. Tā kā pirmais stāvs ir aptumšots, otro stāvu veidojām pilnīgi kontrastainu un pretēju. Tas ir gaišs. Ar ēkas lielajiem logiem izdevās radīt efektīgu kontrastu. Cilvēks no aptumšotās ekspozīcijas nokļūst gaišā un plašā izstāžu zālē, kur redzams īpašs panorāmas skats uz pilskalnu un "Goru". Tur novietojām karalisku un greznu krēslu, lai ikviens to var baudīt. Kad šo namu sākām veidot, tam bija tikai nesošās konstrukcijas – šķeltie akmeņi. Pārējo visu izveidojām no jauna – gan jumta konstrukciju, gan otrā stāva logu daļas. Veicām diezgan lielas izmaiņas. Piebūvējām arī nelielu ieejas mezglu no stikla, ko radījām kā vietu, kur ikviens var iepazīties ar to, kas sagaidāms namā.

– Ar ko vēl nodarbojaties?

– Uzņēmumam "Royal Key" ir divi īpašnieki – es un mana māsa Inga Ziņģe-Pupiņa. Uz Kuldīgu no Rīgas pārcēlāmies jau pirms vairāk nekā 10 gadiem. Rīgā katrā darbojamies savā uzņēmumā, bet Kuldīgā radās doma, ka varam apvienoties. Inga vairāk nodarbojas ar projektu vadību, menedžmentu, finansēm. Es esmu interjera dizainere un sadarbojos ar partneriem, arhitektiem, grafiskajiem dizaineriem un citiem profesionāļiem. Mana sirdslieta ir interjers, caur ko darbojos arī ekspozīciju veidošanā. Ja būsim godīgi, ne visi var darīt visu. Labāk, ja katrs atrodam savu lietu, kurā jutāmies komfortablāk. Uzņēmumā darām visu, bet katram ir kaut kas, par ko deg sirds. Mums patīk radīt lietas ar stāstu. Vienmēr gribas visu darīt jēgpilni, lai tas paliek ar nozīmi vai arī tiek darīts, ņemot vērā vēsturi. Arī atrašanās Kuldīgā mums

AIGAS VAITKUS ARHĪVA FOTO

Augustā Rēzeknē atvērta jauna kultūrvietā – "Brīvvalsts dārgumu nams". Tā veidošanā savu roku pielikusi uzņēmuma "Royal Key" līdzīpašniece, interjera dizainere no Kuldīgas – Aiga Vaitkus.

palīdz augt kopā ar pilsētu, jo šeit visu ļoti izvērtē un vēsturiskie stāsti netiek atstāti vienaldzīgi.

– Kas jāņem vērā, veidojot ekspozīcijas?

– Kad nokļūstu telpā un saņemu uzdevumu, pirmais, ko daru, – ieskatos vēsturē. Kad ieeju kādā namā, kur viss, šķiet, kļuvis neskaidrs un samocīts, atgriezšos vēsturē. Ticu, ka pirmatnējam arhitektam, to visu būvējot, bijusi sava vīzija, degsme un vislabākais risinājums. Sākums vienmēr ir veiksmīgāks, jo cilvēks vēl nav ietekmējies no kādiem periodiem vai vajadzībām, kas nākušas pēc tam. Tāpēc mēģinu meklēt pirmsākumus arhīvos. Kad ieraugu sākotnējo ideju, mēģinu atgriezties tajā, cik vien iespējams. Protams, ne vienmēr to var, bet mēģinu vismaz pietuvināties tai, piemēram, atgriežot sākotnējā vietā ieejas zonu, logus vai sienas.

– Kāds ir labs ekspozīcijas dizains?

– Svarīgi, lai ekspozīcijā dominē ekspozīcijas, nevis dizains. Lai ekspozīcija izceltos, jāievēro daudzi faktori. Jābūt pareizam stiklam ar pareizu atspīdumu un pareizam apgaismojumam plauktu sistēmās. Var būt arī atspīdums no telpas, bet tadā gadījumā ekspozīcijai jābūt pareizi novietotai. Ļoti svarīga ir arī furnitūra, uz kā priekšmets atrodas, un kāds ir materiāls, kas stāv aiz tā. Ir jābūt pareizam materiālu salikumiem. "Brīvvalsts dārgumu nams" ekspozīcijā viss ir matēts. Izmantojam melnu samta fonu un melnus matētus ekspozīciju turētājus, kam nav akcenta. Tas ir svarīgi, lai izceltu priekšmetu, jo lietas ir ļoti smalkas. Ekspozīcijā jābūt arī pārskatāmam acu līmenim. Jāņem vērā, ka to apmeklēs gan bērni, gan pieaugušie. Acu līmeni vienmēr pielaiķoju sev, par mazākajiem apmeklētājiem aizmiršot. Varbūt tās lietas nav paredzētas bērniem, bet arī viņi var būt ieinteresēti. Tie ir plusi un mīnusi, kas jāizvērtē un kam jārod labākais risinājums.

Ļoti svarīga ir priekšmetu sakārtošana pareizā secībā. Mēs vairāk orientējamies uz to, ka dizains palīdz, tāpēc rūpīgi izvēla-

mies materiālus. Pareizu materiālu izvēle nav nemaz tik lēta. Var jau nokrāsot visas sienas melnas, bet, ja grib to darīt mazliet niansēti un iedot skatītājam vērtīgāku klātbūtni, materiālu izvēle ir svarīga. Arī "Brīvvalsts dārgumu nams" ekspozīcijā izvēlējamies apdares materiālus, kas ir nedaudz smalkāki par laminātu. Tos uzlikām gan uz sienu paneļiem, gan stendu apakšā. Šie materiāli ir viegli tīrāmi no pirkstu nospiedumiem. Mēs kā dizaina eksperti vēlējamies, lai ekspozīcija izskatās labi ilgtermiņā, tāpēc arī krāsas un apdari veidojam, izvērtējot, kā to pēc tam kops un lietos. Uz grīdas izvēlējamies likt dekoratīvo betonu, kas ir viegli kopjams un ļoti pateicīgs kā labs fons. Stikla piebūvē ielikām ļoti smalka ornamenta rakstu no flīzēm, lai dizainā ir kontrasts. Man ļoti patīk spēlēties ar kontrastu: ja ir kas smalks un filigrāns, tam pretī lieku ko tīru un mazliet brutālu. Tad veidojas ļoti labs ansamblis.

– Kā ar tekstiem ekspozīcijās, cik liela nozīme ir tiem?

– Cilvēki pēc maņām iedalās piecās grupās. Katrs informāciju uztver atšķirīgi. Vienam ir ļoti būtiski ieraudzīt vizuāli, citam svarīgs ir teksts un saturs. Viņš ir gatavs lasīt tās garās rindas. Ja teksta nav, skaisti saliktas lietas neuzrunā. Vēl ir cilvēki, kuriem svarīgi pieskarties. Pat ja ir uzlikta sarkanā lentīte un uzrakstīts "Neaiztikt!", viņš tāpat gribēs pieskarties. Mums visi šie cilvēki jāņem vērā un jānoliek ekspozīcijā kaut kas, ko drīkst legāli aptaustīt. Ir arī tādi, kuriem svarīga smarža. Ja telpā patīkami smaržo, viņš ienākot uzreiz saka: "O, jums te tik forši!" Bet īstenībā šis cilvēks varbūt pat neapzinās, ka tas patīkamā aromāta dēļ. Vēl ir arī garša. Protams, visu jau nevaram piedāvāt. Kaut gan varam un arī mēģinām to darīt, jo tā varam lielāku auditoriju uzrunāt. Ja vērtējam telpu, būtiski, ka cilvēks iet riņķa kustībā un nenokļūst strupceļā. Tas ir ļoti labi, ja sabiedriskās telpās cilvēkam ir sajūta, ka viņš ienāk, iziet un viņu nekas neaizkavē. Man ir būtisks arī mērķis – likt kaut ko mazu pret ko lielu,

ļaut cilvēkam pakāpties un nokāpt vai arī apiet kaut ko. Man patīk, ka telpa ir mazliet tektoniski uzirdināta. Nekad neatstāju visu vienā garlaicīgā līnijā. Ja cilvēks pirms brīža vēra atvilktnes, kas ir vertikālas, pēc tam viņš tās vērs horizontāli un iegūs informāciju. Arī "Brīvvalsts dārgumu nams" ekspozīcijā vairākus stendus likām horizontāli, bet divas zonas, kas veltītas strēlniekiem un Latgalei, izveidojām atšķirīgākas. Strēlnieku zonā ir lielas vitrīnas kā dārgakmeņi, bet Latgales stends ir kā liels skapis, kur redzama samta geometrija uz iekšu, ko izveidojām telpiski, lai priekšmets izceltos cēlāk. Dzīvē tas izskatās diezgan smalki, jo fonā izmantotais samts nav uzbāzīgs.

– Vai vēsture vispār mūsdienu sabiedrību interesē?

– Sadarbojoties ar sfēru, kas saistīta ar muzejiem, vēsturiskiem nostāstiem un jebko, kas ir vēsturisks, man ir sajūta, ka patiesība ir kaut kur pa vidu. Tas, kā es varu atstātīt savu vakardienu, kas ir vēsture, un tas, kā kāds to sadzird, tie jau ir divi vai pat trīs varianti. Skatoties līdzī, kā top daudzas lietas, saprotu, ka 100% vairāk nav nekur. Atliek kādā ļoti smalkā kolekcijā nejausi sajaukt vāciņus, kurā stāvēja kāds priekšmets, un vēsture jau ir izmainīta, bet to varbūt neviens pat nenojauš. Tas varbūt izklausās kuriozi, bet man šķiet, ka mēs drīzāk varam dzīvot tādās legendās un nostāstos. Arī stāstnieki vēl pieliek klāt kaut ko no sevis. Man šķiet, ka ir ļoti grūti atšķirt, kas ir patiesība. Cik vien iespējams, jāmeklē pirmatnējie avoti. Ja to var nofiksēt, arī dzimtas līmenī svarīgi ievākt dzīvās liecības, kamēr mūsu senči vēl ir dzīvi, jo tas ir tāds izdzīstotais moments.

– Vai rezultāts sniedz gandarījumu?

– Jā, bet mācos arī procesā noķert prieku. Tas nāk ar gadiem. Manam vīram ir otrādi – viņš ļoti izbauda procesu. Esmu mācījies no viņa nesteigties un izbaudīt mirkli. Vislielākais gandarījums ir, kad jūtu uzticību mūsu vīzijai, jo vienmēr pretī ir kāds attīstītājs – iestāde vai privāta iniciatīva. Ar attīstītāju jāatrod kopeja valoda, citādi var būt diezgan sarežģīti. Ir psiholoģiski grūti strādāt, ja nav uzticamības. "Brīvvalsts dārgumu nams" ir mūsu autordarbs, kurā varejām realizēt vīziju, kādu bijām iecerējuši, par ko ir gandarījums. Ja visu laiku jāpārlicina attīstītājs, tiek pazaudēts laiks, jo ir kāds, kas pieņem lēmumus un bremsē procesu.

– Kas tev dizaineres darbā patīk visvairāk?

– Lielu prieku man sagādā krāsu un materiālu izvēle. Nezinu, vai man ir izcila izjūta vai arī tas nācis profesionāli, uzkrājot pieredzi, bet man uzreiz ir skaidri krāsu salikumi, no kurās puses nāk gaīsmas un kā tas viss atblāzmosies. Ja skatās putna lidot, man patīk, kā tiek atrisinātas visas plūsmas. Agrāk bija tāda spēle "Tetris", kur katrs klucītis iekrita savā vietā. Man laikam ir kaut kāds azarts izmantot kvadrāturu pēc iespējas efektīvāk, lai nekas nepaliek uz jautājuma zīmes, ka varēja būt labāk. Ja kaut kas ir izveidots un uzprojektēts, jābūt atbildei, kāpēc. Tā ir lieta, ko slīpēju līdz pēdējam, kamēr jūtu iekšējo pārliecību: jā, šī lieta ir atrisināta. Vēl man patīk komunikācija un enerģijas apmaiņa ar klientiem. Strādāt ar cilvēkiem, viņus satikt un iedvesmot – tā ir rakstura iezīme, kas manī ir, un es labprāt ar to dalos. Man no tā ir milzīgs prieks. Protams, kad redzu, ka rezultātā tas viss tiek ieviests, ir iekšēja pārliecība, ka tas būs ļoti labi. ■

Izceļ no gruvešiem 270 gadus senu vēsturi

✂ Linda Kilevica, "Kurzemes Vārds"

Ejot pa Bāriņu ielu Liepājā garām 24.namam ar aklām logiem, pagaidām grūti iztēloties, ka šeit atvērts "Liepājas Restaurācijas centrs". Tieši tāpēc Ivars Pilips-Matisons nopircis graustu ar arhitektūras pieminekļa statusu, lai sakārtotu ēku un dotu iespēju cilvēkiem apgūt zinības senu lietu atjaunošanā. "Ēka būs atvērta sabiedrībai, tāds ir mans mērķis. Pats mācīšos vēsturiskās būvniecības metodes, un to varēs darīt citi," sola centra vadītājs.

VISPIRMS JĀDABŪ NOST

Precīzu mājas vecumu viņš nezina, tā celta ap 1750. gadu. Pamesto, nolaisto un piedrazoto ēku pašvaldība bija pārņēmusi un iztīrījis no bomžu kultūrslēņa. Kāpēc pirkt graustu Liepājas centrā? Ivaram ir vairāki iemesli. "Pirmkārt, tāpēc, ka man kā cilvēkam pienācis briedums – 34 gadi. Vēlos atstāt aiz sevis kaut ko nozīmīgu. Domājot par īpašumu, izvēle krita par labu šai ēkai tāpēc, ka to pārdeva izsolē, kas nozīmē iespēju dabūt salīdzinoši lēti. Arhitektūras pieminekļa statuss ne visiem patīk, jo daudzi to uzskata par mīnusu. Manā gadījumā tas ir pluss – ēkai jau ir piešķirta vērtība pilsētas kontekstā, man ir pieejamas vadlīnijas, turklāt es varu izdarīt kaut ko nozīmīgu," viņš skaidro.

Skatoties uz tehnisko stāvokli, pārdomu bijis daudz. Metodoloģija visām šādām ēkām esot vienāda: noņemt lieko, sakopt, uzlikt atpakaļ to, kas ir jāuzliek atpakaļ. Investīcijai iegādē jābūt pēc iespējas mazākai, lai resursus varētu ieguldīt atjaunošanā.

Kopā ar ēku ir 1300 kvadrātmetrus liels zemes gabals pilsētas centrā. Pie tā pieder arī mazā piebūve, kurā reiz bijis vešūzis. "Blakus atradās pusbrukuši un deguši šķūņi, kuri jau novākti. Pa ziemu esmu 12 tonnas atkritumu izvācis ar

"Ap 1750. gadu te apkārt un blakus nav nevienas citas ēkas," stāsta Ivars Pilips-Matisons. "Trīsvienības baznīca ir uzbūvēta apmēram līdz pusei. Liepāja ir savas attīstības sākumā, te ir kādas 400 ēkas, un Grobiņa tolaik ir lielāka pilsēta."

Bēniņos atrastie dakstiņu fragmenti. Ēkas jumta mainīs, trešdaļa materiāla jau iegādāta, jo Ventspilī izdevās nopirkt autentiskus tieši tāda izmēra dakstiņus.

savām rokām," stāsta īpašnieks.

Ēku I. Pilips-Matisons sīki izpēta soli pa solim. Šī bijusi dzīvojamā māja, iespējams, ar komerceltpām apakšstāvā, jo tur atrodas divi lieli pagrabi. Pagrabam ir divas ieejas, kā arī pagalma pusē redzams arkas fragments, tātad pagalmā bijis vismaz par metru zemāks. Nams piedzīvojis pārbūves. Kādus simt gadus pēc uzcelšanas cilvēki izdomājuši, ka jumtā arī var dzīvot, un piebūvēti trīsstūra veida frontoni. Vēlāk uzcelta piebūve, kurā atrodas tualesu bloks un trepju telpa, lai varētu tikt uz otro stāvu un sadalīt tā telpas divos dzīvokļos. Māja laika gaitā dalīta arvien smalkāk, pēdējā versijā bijuši pieci dzīvokļi, kuri atdalīti neprofesionāli, lietojot materiālus, kādi nu bijuši pieejami,

Sarunu un meistarklašu cikls "ZINĀT / NOVĒRTĒT / SAGLABĀT"

- 10. septembrī – ievadlekcija un meistarklase "Kaļķa mūra atjaunošana". Vada amatnieks un restaurators Kaspars Sproģis;
- 24. septembrī – praktiskā nodarbība "Vēsturiska žoga izgatavošana". Vada Ivars Pilips-Matisons.

– rīģipsi, preskartonu, putuplastu. "Viss, kam nav vismaz simt gadu vēsture, tagad jādabū nost. Nekas īpašs, piemēram, sienu gleznojumi, nav atklājies, kas liecina, ka nekāda augstmaņu ģimene šeit nav dzīvojusi," domā Ivars.

NULLES PUNKTĀ

Tagadējā Bāriņu, toreiz – Smilšu iela, Kungu iela, Annas baznīca bija vēsturiskais centrs, ap kuru sāka veidoties Liepāja. Ap šo namu bija lieli, klaji lauki. Kokiem pagalmā ir 100 līdz 150 gadu. Laikā, kad notika pirmās pārbūves, iestādīti 12 astoņu šķirņu koki. Tas paveikts gudri – koki ir ziemēļu pusē un nemet ēnu.

Pie ieejas saimnieks iekārtojis jauku stūrīti, lai pašiem būtu patīkami un arī

ciemiņiem. Nams Bāriņu ielā kalpos kā mācību materiāls šī gada septembrī gaidāmo meistarklašu dalībniekiem – daļu no sienas mūra paredzēts atjaunot kaļķa mūra meistarklasē, bet koka meistarklasē atjaunos nelielu fragmentu no autentiskā koka žoga, kura pašlaik te ļoti pietrūkst. "Projektu finansējums ir piesaistīts meistarklašu rīkošanai, bet žoga izbūve un pārējie darbi, protams, notiks par privātiem līdzekļiem," norāda I. Pilips-Matisons.

"Liepājas Restaurācijas centra" esošā situācija, viņaprāt, spilgti ilustrē restaurācijas situāciju Liepājā. Šādu nosaukumu līdz šim neviens pat nebija pierēģistrējis. "Mana ambīcija un centra ambīcija ir kļūt par vadošo organizāciju Liepājā. Restaurācijas centrs šādos apstākļos parāda – te nu mēs esam, nulles punktā. Daudzi cilvēki savos īpašumos dara lēnām, pamazām. Gribu, lai šī kopiena pati saprastu, kur esam un kā gribam attīstīties," saka restaurācijas centra vadītājs.

Ar skatu 2027. gada virzienā viņš iesaistījies sarunās ar Eiropas kultūras galvaspilsētas komandu. "Piecgades mērķis – būt atvērtiem, rīkot notikumus, sarunas, meistarklases, šeit varētu būt rezidence. Divu gadu plāns – koprades restaurācijas darbnīca vešūža vietā, uzbūvēta no tiem pašiem ķieģeļiem un trīsreiz lielāka. Tur būs smēde nelielu metāla detaļu izgatavošanai un restaurēšanai, koka restaurācijas darbnīca un stūrītis keramikai un ģipsim," pauž I. Pilips-Matisons. ■

Šis nav pastkastītes, bet Kungu ielas 20. nama jumta čuguna logi no 19. gadsimta beigām. "Draugi atdeva, pielīku kā ekspozīciju. Kopā ar meitām uztaisīsim glezniņas, ko ielikt iekšā, – jumta logu ainavas. Mājai tos nevar likt, jo nepiestāv šim laikmetam," pastāsta saimnieks.

EGONA ŽIVĒRTA FOTO

Pagaidām visas publiskās norises notiks pagalmā, pie skaistā stūrīša. Mājas pirmajā stāvā krājas vecas lietas, kas noderēs restaurācijas gaitā. "Šai mājai nav saglabāties neviens logs. Vācu tos metāla stūrīšu un aizdares mehānismu dēļ," stāsta Ivars. "Man ir tāds sindroms – pamānīt lietas, kuras citiem nevajag."

Latvietībai – visas svētdienas

✍ Ieva Vilmane, "Saldus Zeme"

Latvijā Dziesmu svētku tradīcija dzīvo 558 pašvaldību dibinātos un finansētos kultūras centros – tur, kur bāzejas mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi. Ārzmēs to uztur neformālas grupas un organizācijas, ieskaitot Golvejas latviešu atbalsta grupu Īrijā.

Biedrību pērn nodibināja saldenieki Dina un Guntis Bergholci. Viņus uz to mudināja, jo Dina kopš 2017.gada sabiedriskā kārtā Golvejas latviešiem rīko kultūras un atpūtas pasākumus, bet Guntis pēc mūsu valsts simtgades Dziesmu svētkiem izveidoja un vada Golvejas latviešu vidējās paaudzes deju kolektīvu "Rietumkrasts". Rosīgs arī Golvejas latviešu bērnu deju kolektīvs "Pastaliņas". Guntis priecājas, ka tās vada "Rietumkrasta" dejotājas, Saldus novadniece Aija Arāja-Čunka un Elza Lāce. Bergholcu ieguldījums latviešu kultūras dzīvē Īrijā ir augstvērtīgs, tāpēc 2020.gada izskaņā Latvijas vēstnieks Īrijā Jānis Silis pāri apbalvoja ar savu atzinības rakstu.

PAMODINA RĀMI LĒNĀM

Dina Golvejas latviešiem rīko nacionālus svētkus, balles un atpūtas pasākumus. Viņa atklāj, ka savu latvietību stiprina, ar tautiešiem ballējoties par godu Starptautiskajai sieviešu dienai un 18. novembra svētkiem, atzīmējot gadskārtas un dziedot Dublīnas latviešu kori. Līdz 2017.gadam Dinai nozīmīgi latviešu sarīkojumi notika Dublīnā. Saldeniece, apsverot piedāvājumu uz pilnu slodzi iesaistīties Dublīnas latviešu organizācijā, secināja: Golvejā tautiešiem ir visi dotumi un resursi, lai svētkus sarīkotu savās mājās.

Dinas rīkoti pasākumi apmeklētāju pietiek. "Domāju, ka sabiedriski aktīvu latviešu atsauktos vēl vairāk, ja mūsu pilsētā būtu arī latviešu koris un skoliņa," uzskata saldeniece. Skoliņa esot bijusi – pusotru vai divus gadus darbojusies Īrijas Latviešu biedrības paspārnē. Tautiešu ģimenes kuplo, tāpēc tās interesējas par latviskām rotaļnodarbībām. Diemžēl Dina vēl nav atradusi cilvēku, kurš skoliņu nodibinātu un vadītu.

Ar kori situācija līdzīga, tāpēc Dina dzied Dublīnā – katru svētdienu pāris stundu pavada ceļā, piecas – mēģinājumā. Arī "Rietumkrasts" mēģina svētdienās. Vairums dejotāju dzīvo ap Golveju, taču esot pāri, kuri līdz mēģinājuma vietai, Klērgolvejas sporta zālei, brauc pusotru stundu. "Strādājam četras stundas. Ja pierēķinām laiku, kas pavadīts ceļā, tad sanāk, ka visu dienu esam veltījuši latviešu tautiskajai dejai un mūsu sapnim par dejušanu Dziesmu svētkos. Mums svētdienas ir latvietībai. "Rietumkrasta" ir visādi dejotāji. Daži deju Latvijā, citi iesākuši no nulles – neprata polku, lēca neritmā... Ticu, ka dejas izjūta ir katrā latvietī, tik rāmi lēnām jaatmodina," smaida vadītājs.

UZ DZIESMU SVĒTKIEM – OBLIGĀTI

"Rietumkrasta" deju astoņi vīri un septiņas sievietes, pieci pāri kopā arī dzīvē. "Man paveicies, ka blakus ir Dina. Viņas rīkotajās ballēs uzrunājam potenciālos kolektīva dalībniekus. Pievienoties sola diezgan daudzi, bet, kad jānāk uz mēģinājumiem, atrunājas," Guntis situā-

GUNTA BERGHOLCA FOTO

Golvejas latviešu dejotāji augusta sākumā Rīgā, koncertuzvedumā "Dziesma deju, deju skan".

"Rietumkrasta" vadītājs, Saldus deju kopā "Bandava" rādījumu guvušais dejotājs Guntis Bergholcs.

ciju pieņem ar sapratni. Arī Īrijā kovidā uzliesmojuma pirmajos viļņos valdība strikti ierobežoja cilvēku pulcēšanos. "Rietumkrasta" vadītājs bailējās, ka ilgstošs pārtraukums kolektīvam būs liktenīgs, tāpēc ar Dinu domājuši, kā dejotājus noturēt savā redzeslokā. Kopīga labuma vārdā pat pārbidīja mēbeles savas mājas lielajā virtuvē, lai atbrīvotu placi dejotāju mēģinājumiem.

Guntim "Rietumkrasts" sagādā visplašāko izjūtu gammu, sākot ar saviļņojumu pārākajā pakāpē līdz domām pašdarbībai atmet ar roku. "Latvijā biju dejotājs. "Rietumkrastu" piekritu vadīt, jo iedomājos – ja nu man izdodas? Saviem dejotājiem apsolīju, ka aizvedīšu viņus uz Dziesmu svētkiem, tāpēc man tagad nav atkāpšanās ceļa un jāiet līdz galam. Kad dejotāji par biežu netiek uz mēģinājumiem, kolektī-

vam saku: "Ja nevaram [pamatīgi strādāt], tad jāatsakās no domas deju Dziesmu svētkos. Eiropā tik daudz festivālu, ar četrām jestrām deju varētu izbraidīt daudz valstīs, mēs visiem patīktu!" Taču dejotājiem tikai viens mērķis – Dziesmu svētki Rīgā. Viņi saņem, un strādājam tālāk," vadītājs pastāsta.

Golvejas latvieši piedalījušies tautiešu svētkos Kanādā un koncertējuši Skotijā. Pērn Vācijā mācījās pie jaunās paaudzes horeogrāfa Reiņa Rešetina, Guntis – deju kolektīvu vadītāju kursus Latvijā.

"Arī mūsu kolektīvam jāiztur Dziesmu svētku skatē. Žūrija mūs vērtē, noskatoties ierakstu. No vienas puses, esam labākā situācijā nekā Latvijas kolektīvi, jo tos vērtē klātienē. Mēs drīkstam filmēt tik reizi, cik gribam, un iesniegt labāko ierakstu. No otras puses, esam zaudētāji, jo žūrija ierakstu drīkst skatīt vairākas reizes un katrā pamanīt vēl kādas nepilnības. Pēdējā skatē kolektīviem punktus nelika. Repertuāru esam apguvuši, taču, lai labotu kļūdas, Dina noorganizējusi horeogrāfa Jāņa Purviņa meistarklasi novembrī. Tajā piedalīsies arī divi latviešu kolektīvi no Skotijas. Visus izdevumus segsim paši," Guntis ierunājas par kolektīva rocību.

AR VISU TIEK GALĀ PAŠI

Latvijā Dziesmu svētku kolektīvus apģērbj pašvaldības, "Rietumkrastu" – tā dejotāji. No Pasaules brīvo latviešu apvienības trijos gados saņēmti 2300 eiro. Par tiem iegādājās tautas tērpu aksesuārus. Lielākos darbus padarot un finansējot paši dejotāji, piemēram, viņu saimē ir divas šuvejas.

Dina dzirdējusi, ka diasporas kolektīviem esot diezgan daudz iespēju piesaistīt Latvijas valsts naudu, taču viņai nav ieraduma rakstīt projektus. "Uzrakstīju vienu sadarbībā ar draugiem no Kanādas latviešu deju kopas "Vainadzīgs". Finansē-

jumu nepiešķīra, jo sākās pandēmija. Citus neesmu rakstījusi, jo, izskatās, ka paši ar visu tiek galā. Iespējams, ja sāktu projektus rakstīt, rastos arī domas, kam būtu jāpiesaista Latvijas valsts un latviešu organizāciju līdzekļi.

Mums, Golvejas latviešiem, satikšanās ir vissvarīgākā, un par to varam parūpēties paši. 2017. gada septembrī pirmo reizi sarīkojām balli ar Tomasu Kleinu. Pie mums ballējas latvieši no Dublīnas, Limerikas un citām pilsētām aptuveni 100 un vairāk kilometru rādiusā. Pagājušajā gadā izmēģinājām tirdziņu un koncertu Ziemassvētku laikā, šogad – Jāņus. Latviešiem ļoti gribas ballēties, bet "Rietumkrastam" un "Pastaliņām" – uzstāties, un kopā sanāc labs pasākums," stāsta Dina.

Skatītāju pulkā visvairāk esot latviešu un svešautiešu, kuru ģimenēs latvieši ieprecējušies, piemēram, spāņi, poļi, lietuvieši un īri. Kopš 2012. gada Dublīnu ik pavasari pārņem Latviešu kultūras dienas un tajās piedalās arī pārstāvji no studentu un tūristu piepildītās Golvejas. "Mūsu pilsēta ir etniski raiba – dēls stāstīja, ka pirms pāris gadiem Golveju atzina par otro vai trešo draudzīgāko pilsētu pasaulē. Tajā visu gadu ir mākslas dienas, koncerti, parādes... Aktīva kultūras dzīve arī citām tautām. Pirms kara Ukrainā pamanāmi bija krievi, jo viņus ļoti atbalstīja Krievijas vēstniecība. Katrai tautai ir kādi entuziasti, kas palīdz saglabāt identitāti. Ikdienā redzam, ka svešumā latvietība gaist ātri. Kaut vai apprecoties ar citas tautības cilvēku. Pazīstam ģimeni, kurā vecāki ar bērniem runā katrs savā dzimtajā valodā, tāpēc bērni angliski sazinās tikai ārpus ģimenes. Bet ir latvieši, kas ar saviem bērniem runā tikai angliski. Tiem, kuriem latvietība ko nozīmē, ir vajadzība satikt citus latviešus. Man Dziesmu svētki ir svarīgi, citam – nekas tik nozīmīgs, lai tērētu naudu un brīvo laiku," prāto Dina. ■

Mūzika

- ◊ 2. septembrī koncertā "Piedzīvojumi Garšu karalistē" **Talsu tautas namā** muzicēs Māra Upmane-Holšteine, Elza Rozentāle, Normunds Rutulis u.c.
- ◊ No 9. līdz 11. septembrim **Kuldīgā** pirmo reizi norisināsies klaviermūzikas festivāls "Kuldīga Piano". Kaļķu ielas kvartālā pianists Dainis Tenis soloprogrammu "Decoder" izpildīs pie Dāvida Kļaviņa būvētajām "Una Corda" klavierēm, pasākumu norises centrā "Vieta" itāļu izcelsmes mūziķis Fabricio Rats uzstāsies ar savu pasaulslaveno techno klaviermūzikas programmu "La Machina", restorānā "Bangert's" būs Raimonda Petrauska solokonzerts "Dziesmas bez vārdiem". Festivālā paredzētas jauno pianistu meistarklases, pop-up mūzikas un mākslas norises dažādās vietās Kuldīgā.
- ◊ 9. septembrī **Talsu tautas namā** izskanēs pianista Matīsa Žilinska un aktiera Raimonda Celma jaunā koncertprogramma "Tālie krasti".
- ◊ 9. septembrī **Rojas brīvdabas estrādē** būs Igo 60. jubilejas koncerts.
- ◊ 10. septembrī **Ventspilī, teātra namā "Jūras vārti"**, grupas "Astro'n'out" koncerts.
- ◊ 16. septembrī **Talsu tautas namā** latviešu romances izpildīs pianists Artūrs Liepiņš un dziedātāja Beāte Karlsberga.
- ◊ 17. septembrī **koncertzālē "Lielais dzintars"** Liepājas Simfoniskā orķestra 142. koncertsezonas atklāšanas koncerts iezīmēs jaunu posmu orķestra dzīvē – galvenā diriģenta amatā stāsies Guntis Kuzma. Savu ceļu kopā ar senāko simfonisko orķestri Baltijas valstīs viņš sāks ar vērienīgā Artura Maskata Trīskāršā koncerta "Bērniņas taureņu dejas" pirmatskaņojumu. Uz skatuves kāps trīs izcili solisti – ērģelniece Iveta Apkalna, flautiste Dita Krenberga un pianists Reinis Zariņš.
- ◊ 17. septembrī **Ventspilī, teātra namā "Jūras vārti"**, grupas "Labvēlīgais tips" koncerts "Man jau 30".
- ◊ 18. septembrī **Ventspilī, koncertzālē "Latvija"**, sezonas atklāšanas koncerts "Rudens darbi". Piedalās kameransambļis "Synaesthesia" (Viļņa). Programmā – Baltijas komponistu kameramūzika.
- ◊ 22. septembrī **Liepājā, koncertzālē "Lielais dzintars"**, notiks dziesmu autora, dzejnieka un liepājnieka Guntara Rača autorvakars "365". Piedalīsies mākslinieka pavadošais sastāvs, muzicēs Andris Alviķis, kā arī grupas "bet bet" ģitārists Uģis Tirzītis. Skanēs kopīgi ar Raimonu Paulu un liepājniekiem Tomasi Kleinu, Ivo Fominu un Aināru Virgu rakstītās dziesmas. Vairāku programmā iekļauto dziesmu pamatā ir dzejoļi no autora populārajām dzejoļu grāmatām "365", tāpēc arī autorvakaram dots šāds nosaukums.
- ◊ 24. septembrī **koncertzālē "Latvija"** Ventspils bigbenda koncerts. Īpašais viesis – igauņu pianists un komponists Kristjans Randalu.

◊ 30. septembrī **koncertzālē "Lielais dzintars"** mūsdienu mākslas festivālu "Liepājas Mākslas forums" atklās salonmūzikas vakars ar talantīgu un pieredzējušu franču mūziķu "Sural, Segal & Gubitsch" dalību. Trio ar paškomponētiem skaņdarbiem un aizraujošām improvizācijām klausītājus vedīs ceļojumā cauri mūzikas žanru pasaulei – no argentīniešu tango līdz skaņu eksperimentiem.

Citas lietas

- ◊ 1. septembrī **Talsu novada muzejs** jauno mācību gadu aicina iesaistīties ar maģisku Zinību dienu kopā ar burvju mākslinieku Danti Pecolli. Varēs iesaistīties maģiskās nodarbēs – gan senākās, gan ar zinātni saistītās.
- ◊ 1. septembrī, Zinību dienā, **Saldū** dziedātājas Bū (Ilze Fārte) koncerts O. Kalpaka laukumā, uzmanības spēle "Ieskaties man acīs!", gleznu domino, loto un alfabēts Jaņa Rozentāla Saldus vēstures un mākslas muzejā, bet Saldus novada bibliotēkā radošā darbnīca "Mana 1. septembra sajūta", fotoorientēšanās un prāta spēles ar droša interneta vēstnešiem.
- ◊ 3. septembrī **Latvijas lauksaimniecības muzejā Talsos** būs "Kulšan's talk".
- ◊ 3. septembrī **Talsu tautas nama Radošajā sētā** būs iespēja darboties "Repair cafe" jeb lietoto lietu atjaunošanas radošajās darbnīcās. "Zero Waste Latvija" darbnīcā varēs piedalīties vaska drānas un lūpu balzama veidošanā. Varēs baudīt arī Baibas Bites un Tomaša Kozlovska akustisko koncertu un autentiskas amerikāņu kantri mūzikas koncertu Šota Adamašvili no Gruzijas izpildījumā, bet par deju mūziku parūpēsies DJ Dagnis Bricis.
- ◊ 9. septembrī **Saldus garšu festivāla** 5. jubileja kopā ar stīgu instrumentu trio "Madara" un grupām "The Sound Poet", "Musiqq", "Zelta kniede" un DJ [EX] DA BASS.
- ◊ 10. un 11. septembrī **Kuldīgas novada muzejā** pastāvīgo ekspozīciju papildinās krāšņa dāliju izstāde, kas veidota sadarbībā ar kolekcionāru Maiguru Strīķi.

Māksla

- ◊ Visu septembri **mākslinieku rezidences galerijā Kuldīgā** Helēnas Heinrihsones izstāde "Darbi", kas sniedz hronoloģiski retrospektīvu pārskatu mākslinieces daudzpusīgajam tēmu lokam.
- ◊ No 3. septembra **Kuldīgas Mākslas namā** grupas izstāde "Kad vietas runā" – radošo autoru grupas rezidences laikā radītie darbi, iepazīstot apmeklētājus ar novada kultūrvidi, iedzīvotājus un tradīcijas dažādā skatījumā. Piedalās mākslinieces: multidisciplinārās mākslas pārstāve Ieva Epnere, rakstniece Sandra Vensko, rakstniece, fotogrāfe un antropoloģe Solveiga Kaļva, filmu režisore Aija Bley un jaunā mediju māksliniece Undīne Celitāne.
- ◊ 8. septembrī **Dundagas pilī** atklās Regīnas Deičmanes kolekcijas izstādi "Kunigaiša sauciens Dundagā".
- ◊ 9. septembrī **Talsu tautas namā** atklās Elmāra Orniņa izstādi "Par un ap Talsiem".
- ◊ Visu septembri **Liepājas muzejā** atvērta mākslinieces Agnese Kauperes personālizstāde "Ķenguru neredzēju". Skatāmajos darbos mainīgās formas un "klusās dabas" noķertas gan Liepājā, Rīgā, gan tālajā Austrālijā. Māksliniecei patīk atstāt iztēles lauku, kurā skatītājs pats var ļauties savām sajūtām: "Katrs mēs esam unikāls, un, ja es redzu dzeltenas debesis vai ķenguru, tas nenozīmē, ka arī jūs redzat to pašu."
- ◊ No 19. līdz 25. septembrim **Ventspils muzejā** Livonijas ordeņa pilī J. F. Tīdemaņa glezniecības plenērs. 22. septembrī – izstādes "J. F. Tīdemanim – 125" atklāšana. Tajā būs apskatāmi izcilā gleznotāja darbi no Ventspils muzeja kolekcijas. 25. septembrī – plenēra noslēguma pasākums un tā laikā tapušo darbu izstāde.

Teātris

- ◊ 14. septembrī **Ventspilī, teātra namā "Jūras vārti"**, Liepājas teātra izrāde "Šekspīrs".
- ◊ 16. septembrī **Liepājā, stadiona "Daugava" rezerves laukumā**, būs skatāma Valtera Sīļa veidotā "Spēlmaņu nakts laureāte" – izrāde "Uzvara ir mirklis", kas pirmizrādi piedzīvoja Valmieras vasaras teātra festivālā. Izrāde stāsta par spēli Stambulā 2003. gada 19. novembrī, kad Latvijas un Turcijas futbola izlašu futbola mačs rezultējās 2:2. Šis neizšķirts, iespējams, ir lielākā uzvara Latvijas futbola vēsturē, jo, pateicoties tam, pirmoreiz bija iespējams nokļūt 2004. gada Eiropas futbola čempionāta finālturnīrā. Kā līdz šim vēsturiskajam notikumam izdevās nokļūt? Kas notiek pēc tam, kad uzvara kļuvusi par atmiņām?
- ◊ 16. septembrī **Liepājas teātris** atklās sezonu ar savu jaunāko iestudējumu – Mārtina Makdonas skumju komēdiju "Līnenas skaistumkaraliene" Dž. Dž. Džilindžera režijā. Izrāde ir stāsts par mātes un meitas toksiskajām attiecībām. Abas dzīvo nelielā Īrijas ciematā Līnenā, dienas pavadot nebeidzamā rutīnā un pārmetumos vienai pret otru. "Dažkārt es sapņoju, ka... jebko. Jebko, kas būtu citādi nekā tagad," saka Moīna, cerot reiz izrauties... Līdz kādu dienu ciematā uzrodas Pato, dodot patiesu cerību uz laimi.
- ◊ 23. septembrī **Talsu tautas namā** būs Ralfa Eilanda un Kristapa Bredaka stand up izrāde "Mēs Jūs mīlam".
- ◊ 29. septembrī **Ventspilī, teātra namā "Jūras vārti"**, Latvijas Leļļu teātra izrāde "Arturs un apaļā galda bruņinieki".

Literatūra

- ◊ 6. septembrī **Saldus novada bibliotēkā** ar Mārai Zālītei veltītu sarīkojumu "Par visām lietām" sāksies Dzejas dienas. Kursišu bibliotēkā – informācijas centrā tikšanās ar rakstnieci Leldi Kovaļovu; 8. septembrī Saldus novada bibliotēkā tikšanās ar aktieri un dzejnieku Ēriku Wilsonu; 19. septembrī Kursišu Jaunajā zālē uzstāsies Liepājas teātra aktrise Agnese Jēkabsons un viņas brālis mūziķis Uģis Jēkabsons.
- ◊ No 10. septembra **Liepājā** norisināsies Kurzemes Dzejas dienas. Programmā Māras Zālītes dzejas autorvakars ar aktrisi Ilzi Ķuzuli-Skrastiņu un komponistu Kārli Lāci, Gundegas Rezevskas dzejoļu krājuma atvēršana, levas Rupenheites autorvakars, Olafa Gūtmaņa 95. gadu jubilejai veltīts seminārs bibliotekāriem, Egona Līva piemiņas balvas "Krusta ļaudis" pasniegšanas ceremonija, mazo lasītāju tikšanās ar dzejnieci Ēriku Bērziņu un dzejnieces Marijas Luīzes Meļķes saruna ar jauniešu auditoriju.
- ◊ 10. septembrī **Kolkas Lībiešu saietā namā** būs Lībiešu dzejas lasījumu diena.

KURZEMES KULTŪRAS PIELIKUMS

Iznāk vienu reizi mēnesī.
Izplatīts kā reģionālo laikrakstu "Kurzemes Vārds", "Kurzemnieks", "Saldus Zeme" un "Talsu Vēstis" bezmaksas pielikums.

Kurzemes Vārds

Internetā pieejams izdevniecību mājaslapās kurzemnieks.lv, sz.lv un talsuvestis.lv, kā arī reģionālajā portālā liepajniekiem.lv.
Redkolēģija: Daiga Bitīniece ("Kurzemnieks"), Mairita Balode ("Talsu Vēstis"), Linda Kilevica ("Kurzemes Vārds"), Andra Valkīra ("Saldus Zeme").

Saldus Zeme

Talsu Vēstis

Kurzemnieks

Projekta vadītāja:
Anda Pūce.
Kontakti:
tālrunis 26436485,
e-pasts anda@kurzemes-vards.lv.

PROJEKTA
ATBALSTA

